

“Pirts tradīcija Latvijā”

Aizsardzības, attīstības un atpazīstamības 5-gades plāns*

1. Elementa dokumentēšana un pētniecība

Nr.	Aktivitāte	Īstenotājs/koordinators	Laiks	Apraksts, pamatojums
1.1.	Pirts terminoloģijas izpēte, apkopošana un izstrāde, tajā skaitā, esošās pirts terminoloģijas un definīciju <u>pārskatīšana</u> un precizēšana	Latvju Pirts un SPA Asociācija sadarbībā ar Latvijas Nacionālo kultūras centru un LZA Terminoloģijas komisijas speciālistiem	2026.	Lai gan 2022.gadā LZA Terminoloģijas komisija apstiprināja pirmo pirts terminu sarakstu (https://likumi.lv/ta/id/332803-par-pirts-terminu-saraksta-apstiprinasanu), darbu plānots turpināt, terminu sarakstu paplašinot, kā arī precizējot 2022.gadā sarakstā iekļauto terminu definīcijas.
1.2.	Pētījums “Pirtī iešana, pāršanās un pirtī izmantojamie augi tautasdziesmās”	Latvju Pirts un SPA Asociācija, sadarbībā ar institūtiem, folkloras un tradīciju pētniekiem	2026.-2027.	Trūkst pētījumu un profesionāla apkopojuma par tautasdziesmām, kas saistītas ar pirtī iešanu, pāršanos un augu pielietojumu pirts tradīcijā, atbildot uz jautājumu par dažādu dabas produktu, sēņu un citu dabas materiālu pielietošanu pirtī senāk un šobrīd
1.3.	Pirtsslotu darināšanas prasmes – pieteikuma sagatavošana un iesniegšana	Latvju Pirts un SPA Asociācija, Aija Stepanova, Līga Ļaksa u.c. pirtnieki, pirtsmlīi un amatnieki	2027.	Pirtsslotu siešana kā labā prakse un amatniecības prasme Pirtsslotu siešana ir laikietilpīgs un komplekss zināšanu un darbību kopums līdz zariņš no koka vai krūma kļūst par pirtsslotu, kuru var izmantot kā svaigu, tā kaltētu ziemā, lai lapas labi turētos un aromāts saglabātos
1.4.	Pētījums par pirts rituāliem (t.sk., pirtīžas)	Latvju Pirts un SPA Asociācija, sadarbībā ar institūtiem, folkloras un tradīciju pētniekiem	2028.	Pētījums par senajiem pirts rituāliem, noskaidrojot, kuri no tiem ir tradīcijā balstīti, bet kuri jaunradīti
1.5.	Pētījums par pirts būvi/telpu un tās saturu no vēstures līdz mūsdienām	Latvju Pirts un SPA Asociācija, sadarbībā ar institūtiem, folkloras un tradīciju pētniekiem	2029.-2030.	Pētījums par pirts telpu – kā tā būvēta, kas nodrošina tradicionālo pirts garu, kādēļ vajadzīgs lodziņš, kādas metodes un materiāli izmantoti un tml.

2. Elementa aizsardzība, attīstība un atpazīstamības veicināšana

Nr.	Aktivitāte	Īstenotājs/koordinators	Termiņš	Apraksts
2.1.	Aptauja – ģimenes pirts paradumi	Latvju Pirts un SPA Asociācija	2026.	Aptauja digitālajā vidē par ģimeņu pirts tradīcijām un paradumiem Latvijā mūsdienās.
2.2.	Latvijas pirts diena	Latvju Pirts un SPA Asociācija sadarbībā ar pirts kopienu un sadarbības organizācijām	Katra septembra 2. sestdienā	Dažādu informatīvo pasākumu un projektu realizācija Latvijā nolūkā aicināt ģimenes šajā dienā doties savās, radu vai draugu pirtīs visā Latvijā.
2.3.	Projekts “Iepazīsti novada pirtnieku”	Latvju Pirts un SPA Asociācija, sadarbībā ar pašvaldībām un vietējām pirts kopienām, apvienībām	Katru gadu – vismaz 1 novadā	Konkrētā izvēlētā novada pirts apceļošanas un dažādu pirtnieku iepazīšana, nolūkā apkopot informāciju un iepazīt konkrētā novada pirtiņas, pirtniekus un viņu dzīvesstāstus, kā arī apmainīties pieredzē, sekmējot pirts kopienas piederības sajūtu un sadarbību. Projektā piedalās dažādi pirtnieki un pirtsmlīi.

2.4.	Pirts festivāls jeb "PirtsFest"	Latvju Pirts un SPA Asociācija sadarbībā ar aktīvāko kopienas daļu	Katru gadu	Izglītojoši – informatīvs pasākums ar plašu lekciju, meistarklašu un radošo darbnīcu klāstu, kur ikgadēji iespējams satikties pirts kopienai - pirtniekiem, pirts mīļiem un pirts draugiem – amatniekiem, un ikvienam interesentam, lai apmainītos pieredzē un vairotu piederības sajūtu
2.5.	Semināru cikls par pirts kopienas un pirts augiem ikvienam interesentam	Latvijas Pirts savienība	Divas reizes gadā	Semināru cikls pirts kopienas izglītošanai
2.6.	Web lapas www.latvjuPSA.lv pilnveidošana un uzturēšana vai jaunas web lapas izveidošana, informācijai par Pirts tradīciju Latvijā	Latvju Pirts un SPA Asociācija	2025. un pastāvīgi	Izglītojošas sadaļas "Pirts mantojums Latvijā" izveidošana un uzturēšana esošā biedrības mājas lapā vai jaunas, atsevišķas mājas lapas izveide kā informatīvi - izglītojoša materiāla ieguves vietne ikvienam interesentam
2.7.	Grāmata "Pirts tradīcija Latvijā"	Latvju Pirts un SPA Asociācija, dažādi pirtnieki un pirts mīļi	2027.	Lielā pirts grāmata ar krāšņām ilustrācijām un skaidrojošiem tekstiem par pirtī iešanu saskaņā ar latvisko pirts tradīciju, sākot ar pirts kurināšanu, beidzot ar dažādiem pirtsslotiņu veidiem un pāršanās/mazgāšanās paņēmieniem. Latviešu un angļu valodās.
2.8.	Pirts rokasgrāmata	Latvijas Pirts savienība	2026.-2029.	Pirts rokasgrāmata ikvienam pirtniekam un pirts mīlim
2.9.	Pirts tradīcijas Latvijā saglabāšanas un attīstības stratēģijas izstrāde	Latvju Pirts un SPA Asociācija, sadarbībā ar kopienu, valsts institūcijām, institūtiem un pētniekiem/ekspertiem	2027. - 2029.	Pirts tradīcijas saglabāšanas, aizsardzības un attīstības stratēģijas izstrāde nākamie 10 gadiem pirts kultūras Latvijā sargāšanai un līdzsvarotai attīstībai

* Plāns ieskicē galvenos virzienus un aktivitātes. Kopienas regulāri rīkotās dažādas pirts dienas, semināri un citi pasākumi šajā plānā netiek ietverti, jo tie norisinās nepārtraukti un regulāri visā Latvijā. Pilnvērtīgs pirts tradīcijas saglabāšanas, aizsardzības un attīstības stratēģijas ilgtermiņa plāns tiks apstiprināts Latvijas pirtnieku Kongresā, iesaistot tā izstrādē aktīvos Latvijas pirts kopienas ļaudis.

Plānu izstrādājusi biedrība "Latvju Pirts un SPA Asociācija".

05.06.2025.